

НЕОБХІДНІСТЬ ЛІКАРСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Неефективна сучасна українська система охорони здоров'я потребує оновлення. Нова управлінська складова цієї системи має включати інституції професійного самоврядування, зокрема лікарського. Шлях утвердження лікарського самоврядування в українських реаліях — тільки через прийняття відповідного законодавчого акта. У ньому має бути визначено повний перелік компетенцій професійної самоврядної організації з обов'язковим затвердженням організацією етичних норм буття в професії. Широкий приклад назв таких організацій у багатьох країнах світу свідчить про їх національні контексти. З урахуванням історичної тягlosti лікарського громадського руху в нашій державі українським лікарям пропонується назва такої організації — Українське лікарське товариство. Більш як 15-річний досвід і шлях Всеукраїнського Лікарського Товариства в царині побудови лікарського самоврядування в Україні, його більш як 110-літня історія, членство в усіх провідних міжнародних лікарських інституціях, визнання та підтримка провідними лікарськими організаціями інших країн, фундаментальне та глибоке володіння предметом лікарського самоврядування фахівцями Всеукраїнського Лікарського Товариства на основі кращих світових практик переконливо доводять, що обраний шлях утвердження в Україні лікарського самоврядування через розроблений Всеукраїнським Лікарським Товариством законопроект є цивілізованим та єдиноправильним. Об'єднання навколо напрацювань Всеукраїнського Лікарського Товариства виведе українську лікарську спільноту на якісно новий рівень професійної діяльності, забезпечить їй всебічний розвиток і визнання, соціальний та економічний захист.

О.С. Мусій

Ключові слова: система охорони здоров'я, лікарське самоврядування, Етичний кодекс, Всеукраїнське Лікарське Товариство, Світове Лікарське Товариство, європейський досвід, стан професії лікаря, компетенції професійної самоврядної організації, законопроект «Про лікарське самоврядування», міжнародні лікарські організації, документи провідних світових лікарських об'єднань.

Наявна система охорони здоров'я (СОЗ) продовжує доводити свою неефективність, про що свідчить невдоволеність нею як медиків, так і пацієнтів. Яскравим свідченням цього є катастрофічний, особливо за останні три роки, відтік висококваліфікованих кадрів із системи. Загальнозрозуміло, що вона потребує комплексного, системного структурного оновлення.

Важливою складовою побудови нової національної СОЗ є підвищення ефективності управління нею. Надзвичайно важливим є розуміння того, хто саме управлятиме перетвореннями та новою СОЗ. За світовим та європейським досвідом, значна роль в ефективному управлінні охороною здоров'я (ОЗ) відведена професіоналам, які в ній працюють. Це так звана суспільно-адміністративна модель управління в ОЗ, яка мала б прийти на зміну наявній командно-адміністративній моделі.

Роль лідера серед таких суспільних інституцій по праву належить професійному лікарському самоврядуванню.

Ще у 1987 р. 39-та асамблея Світового лікарського товариства (World Medical Association — WMA) прийняла Мадридську декларацію про професійну лікарську автономію і самоврядування, яка:

- утвердила необхідність самоврядування лікарської професії (професійної незалежності лікаря);
- сформулювала основні принципи самоврядування, спрямовані на захист прав лікарів та якнайширше задоволення потреб пацієнтів.

Як наслідок, у країнах Європейського Співтовариства (ЄС) прийнято закони, якими держава передала самоврядуванню регуляторні функції СОЗ, де окреслено організаційні засади професійної діяльності лікарів. В Україні, яка задекларувала входження в ЄС, запровадження лікарського самоврядування мало б стати питанням найближчого часу. Цього можна досягти прийняттям Вер-

ховною Радою України «Закону про лікарське самоврядування».

Для розуміння законотворців та управлінців охороною здоров'я насамперед важливо визначитися з основною дефініцією, яка має стати основою законопроекту. А саме те, що професійне самоврядування — визначена законом система управлінських взаємовідносин між усіма представниками певної професії, яка покликана консолідувати зусилля всього фаху (професії) у стосунках з органами державної влади, з суспільством та між собою, якій законом надаються певні управлінські повноваження для здійснення успішного функціонування певної професії на користь усього суспільства. Професійне самоврядування представлено власною, визначеною законом представницькою організацією, побудованою на засадах децентралізації, яка знаходиться під наглядом органів державної влади. Органи професійного самоврядування не входять до системи органів державної влади та місцевого самоврядування, але вони входять до складу управлінського апарату як цілісності і є організаціями публічного права.

Також важливим є розуміння сучасного стану професії лікаря і критична її оцінка. За результатами різних опитувань останніх років констатуємо, що в більше ніж 80% медиків відсутні мотиви для ефективної трудової діяльності (матеріальні, трудові, статусні). Вони не мають бажання виконувати свою роботу взагалі, а тим більше якісно. У професії відсутній мотиваційний моніторинг з боку керівників ОЗ. Одночасно зі швидким професійним «вигоранням» зменшується відчуття професійної гордості. Зростає розчарування лікарів в обраній ними професії. Так, з 2006 р. вперше за історію української медицини констатуємо недобір у медичні заклади вищої освіти, зменшується кількість випускників, які йдуть працювати лікарями. Відповідно, стрімко збільшується середній вік лікаря. Як наслідок — зменшується загальна кількість лікарів, на підготовку яких необхідно мінімум 7–9 років. Через відсутність з боку держави належного фінансування зменшуються можливості професійного росту молодих лікарів (<20% дійсно здійснюють фахове удосконалення). Продовжує існувати «феодальна» залежність лікарів нижчого статусного рівня, причому на всіх адміністративних рівнях. У переважній більшості випадків система винагороди за виконану роботу не задовольняє навіть базові (первинні) потреби лікарів. Загальнозрозуміло, що для підтримки медиками пропонувані змін в ОЗ та активної участі в них необхідне задоволення базових потреб та часткове задоволення потреб вищого (вторинного) рівня. Відомо, що якість надання медичної допомоги населенню чи якість проведення будь-яких перетворень має пряму залежність від тих, хто її надає чи проводить.

Незважаючи на всю описану в попередньому абзаці кризу, вихід є — побудова демократичного лікарського самоврядування.

Що має стати компетенцією професійної самоврядної організації лікарів:

- ведення повного реєстру лікарів країни;
- організація підвищення кваліфікації медичного персоналу (ведення процесу всього післядипломного удосконалення);
- своєчасне забезпечення лікарів необхідною медичною інформацією;
- атестація і сертифікація медичних фахівців;
- надання дозволу займатися лікарською діяльністю на території держави;
- участь в акредитації лікарської практики;
- захист прав та інтересів лікарів;
- участь у розробці медичних стандартів;
- обрання головних фахівців з лікарських спеціальностей;
- здійснення контролю за використанням лікарських засобів і медичною рекламою;
- проведення за необхідності страхування професійної відповідальності лікарів;
- можливе додаткове пенсійне забезпечення лікарів;
- прийняття «Етичного кодексу українського лікаря»;
- утвердження «Правил належної медичної практики».

Етичний кодекс українського лікаря врегулюватиме:

- взаємини між лікарем і пацієнтом: а) вимоги до якості медичної опіки; б) лікарську таємницю; в) допомогу хворим у термінальних станах; г) трансплантацію; д) надання посвідчень та лікарських висновків;
- взаємини між лікарями;
- стосунки між лікарем і суспільством;
- взаємовідносини лікаря з медичним промислом;
- медичні наукові дослідження і медичні експерименти;
- принципи лікарської практики;
- проголошення присяги лікаря.

Уведення Етичного кодексу українського лікаря забезпечить права та безпеку: громадян та пацієнтів, колег лікарів, медичного персоналу, учасників досліджень.

Наслідками прийняття закону України «Про лікарське самоврядування» стануть: децентралізація функцій наявної адміністративно-командної моделі управління охороною здоров'я України і перехід до суспільно-адміністративної моделі; створення умов для контролю з боку держави за діяльністю національної лікарської організації; здійснення контролю з боку самоврядної лікарської організації за рішеннями, що приймаються органами управління охороною здоров'я та реальна участь у їх прийнятті; значне зростан-

ня та реальне здійснення правового, соціально-го, фінансового і морального захисту лікаря та лікарської професії; значне зростання захищеності прав пацієнтів.

Чому саме лікарська самоврядна організація і яку назву, враховуючи український контекст і історію українського лікарського руху, вона мала б отримати? Відповідь на це питання насправді лежить на поверхні. Наведемо приклади подібних організацій у багатьох країнах світу з роками заснування та відновлення діяльності основних: Польща — *Naczelna Izba Lekarska*, 1921, 1989; Фінляндія — *Suomen Lääkäriliitto*, 1910; Хорватія — *Hrvatska liječnička komora*, 1903, 1923, 1995, 2003; Болгарія — *Български лекарски съюз*, 1901, 1990, 1998; Чехія — *Česká lékařská komora*, 1894, 1991; Угорщина — *Magyar Orvosi Kamara*, 1966, 1994; Норвегія — *Den Norske Lægeforening*, 1886; Німеччина — *Bundesärztekammer*, 1947; Данія — *Den Almindelige Danske Lægeforening*, 1772, 1857; Уругвай — *Sindicato Médico del Uruguay*; Бразилія — *Associação Médica Brasileira*; Литва — *Lietuvos gydytojų sąjunga*; Естонія — *Arstide Liit*; Ісландія — *Laeknafelag Islands*; Португалія — *Ordem dos Medicos*; Аргентина — *La Confederación Médica de la República Argentina*; Італія — *Federazione Nazionale degli Ordini dei Medici Chirurghi e degli Odontoiatri*; Боснія і Герцоговина — *Sabor Ljekara Bosne i Hercegovine*; Словенія — *Zdravniška Sbornica Slovenije*, 1999; Румунія — *Colegiului Medicilor din Romania*, 1995; Білорусь — *Беларуская асацыяцыя ўрачоў* 1992; Швеція — *Sveriges läkarförbund*, 1903; Австрія — *Österreichische Ärztekammer*, 1891, 1938, 1949, 1998, 2005; Франція — *Ordre National des Médecins* 1845, 1945; Ізраїль — *לְאוֹשֵׁיב תְּיִאָוּפֹה תּוֹדַתְסָהָל*, 1912, 1963; Нідерланди — *Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst*; Іспанія — *Consejo General de Colegios Oficiales de Médicos de España*, 1980; Чилі — *Colegio Médico de Chile*; Бельгія — *Association Belge des Syndicats Médicaux*; Албанія — *Urdhri i Mjekëve të Shqipërisë*, 1994, 2000; Монако — *Ordre des Médecins de Monaco*; Туреччина — *Türk Tabipleri Birliği*, 1973; Сербія — *Лекарска комора Србије*, 2005.

Як бачимо з наведеного, практично кожна з країн має власну національну назву організації і пишається тяглістю її діяльності, яка може сягати більш як сотню років, а також важливим є з врахуванням державної національної традиції — власна назва такої організації. Уніфікованого латинізованого чи англізованого підходу не існує.

А що ж в Україні? Чи є наш український контекст? Чи є прототип лікарської самоврядної організації?

Для цього варто поглянути на наявні в Україні громадські лікарські об'єднання. Тут ми бачимо: Всеукраїнське Лікарське Товариство (ВУЛТ) 1910, 1917, 1990, 2006; Федерацію громадських ме-

дичних об'єднань, 1998, 2020; Українську федерацію громадських організацій сприяння охороні здоров'я громадянського суспільства, 2002; різні вузькопрофільні товариства та асоціації за спеціальностями (~90 організацій); Українську медичну раду, 2005; Український медичний союз, 2008 тощо.

Серед цієї когорти вигідно вирізняється Всеукраїнське Лікарське Товариство, яке несе в собі і нашу лікарську історію та наші лікарські традиції. У 1910 р. постало Українське (Руське) лікарське товариство у Львові. У 1917 р. на теренах Української Народної Республіки (15 жовтня, під час 1-го Крайового лікарсько-санітарного з'їзду) створено Всеукраїнську спілку лікарів. У 1990 р. відновило свою діяльність Всеукраїнське Лікарське Товариство. І нарешті саме його напрацювання у 2006 р. вперше переросли у проект закону про лікарське самоврядування, який тоді ж уперше за українську лікарську історію було подано до Верховної Ради України, де офіційно зареєстровано.

Ще одним надзвичайно позитивним аргументом на користь Лікарського Товариства є прийняття у вересні 2009 р. в Євпаторії на IX з'їзді Всеукраїнського Лікарського Товариства та інших лікарських організацій України «Етичного Кодексу лікаря України», де він і був затверджений і підписаний.

Черговим фундаментом кроком об'єднання українських лікарів під ідеєю лікарського самоврядування є створення 23 листопада 2015 р. з ініціативи ВУЛТ незалежної неформальної громадської платформи, яка об'єднала більшість українських лікарських асоціацій та товариств у Національну Лікарську Раду України. Побудована ця платформа на принципах управління, за якими функціонує Світове Лікарське Товариство.

Наступною віхою на шляху до самоврядування слід відзначити об'єднання 1 березня 2018 р. провідних українських фахівців у царині охорони здоров'я в Українську Медичну Експертну Спільноту, яка на сьогодні стала окремим юридичним громадським об'єднанням.

Важливим є констатація 16-річних етапів становлення в Україні ідеї утвердження лікарського самоврядування. Основні з них:

- напрацювання членів ВУЛТ з питань самоврядування на початку 2005 р. викристалізувалися у проект закону України «Про лікарське самоврядування»;
- перше його громадське обговорення відбулося в березні 2005 р. на спільному засіданні Великої ради ВУЛТ та Громадської ради Міністерства охорони здоров'я України;
- перша публікація цього законопроекту і широке обговорення сталося у квітні 2005 р. (Матеріали VIII з'їзду ВУЛТ);
- перші Парламентські слухання законопроекту — липень 2005 р.;

- оновлена версія нашого проекту закону оприлюднена у збірнику Ювілейної всеукраїнської конференції Всеукраїнського Лікарського Товариства 22.11.2005 р.;
- у напрямку європейського розвитку медицини України проект Закону України «Про лікарське самоврядування» було зареєстровано у Верховній Раді України 17 березня 2006 р. за № 9250;
- йдучи назустріч побажанням численної лікарської громади України, оприлюднено багатотисячним накладом нову версію нашого законопроекту в медичній газеті «Ваше здоров'я», № 18 від 19.05.2006 р.;
- у липні 2006 р. проект закону ВУЛТ було підтримано міністром охорони здоров'я України у зверненні до Комітету з питань охорони здоров'я Верховної Ради України;
- у серпні 2006 р. проголошено програмну доповідь та схвалено цей законопроект на XI Конгресі Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ);
- у вересні 2006 р. проект закону «Про лікарське самоврядування» було підтримано головою Комітету з питань охорони здоров'я Верховної Ради України (від 07.09.2006 р. № 2053);
- у жовтні 2006 р. наш законопроект було підтримано Комітетом з питань охорони здоров'я Верховної Ради України і рекомендовано для прийняття Парламентом у першому читанні;
- у зв'язку з достроковим розпуском Верховної Ради України цей законопроект залишився без розгляду;
- квітень 2007 р. — підтримка законопроекту ВУЛТ Першим Всеукраїнським конгресом з медичного права та соціальної політики, м. Київ;
- травень 2007 р. — обговорення та підтримка законопроекту «Про лікарське самоврядування» на IX з'їзді Всеукраїнського Лікарського Товариства, м. Вінниця;
- жовтень 2007 р. — підтримка необхідності лікарського самоврядування на III Національному конгресі з біоетики;
- листопад 2007 р. — Постанова Президії Національної академії наук України з рекомендацією Верховній Раді України та Міністерству охорони здоров'я України підтримати проект закону «Про лікарське самоврядування» та впровадити його ідеї і положення;
- лютий—червень 2008 р. — опрацювання законопроекту представниками громадськості та юристами в Дорадчій Раді з питань охорони здоров'я при Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я;
- вересень 2008 р. — обговорення питання запровадження лікарського самоврядування в Україні з представниками 14 країн світу на XII Конгресі СФУЛТ в м. Івано-Франківськ, у Резолюції Конгресу — одноставна підтримка;
- жовтень 2008 р. — спільне звернення Національної ради з питань охорони здоров'я населення України при Президентові України та ВУЛТ щодо необхідності внесення на розгляд Верховної Ради України як невідкладного проекту закону «Про лікарське самоврядування»;
- жовтень 2008 р. — IV з'їзд фахівців з соціальної медицини та організації охорони здоров'я України виступив з пропозицією щодо необхідності ініціювання прийняття проекту закону «Про лікарське самоврядування»;
- грудень 2008 р. — нову редакцію проекту закону «Про лікарське самоврядування» подано на розгляд Верховної Ради України (від 23.12.2008 р. № 3539);
- грудень 2008 р. — законопроект підтримано юридичним фондом «Медицина і право»;
- січень 2009 р. — Кабінет Міністрів України підтримав проект закону «Про лікарське самоврядування»;
- лютий 2009 р. — Міністерство охорони здоров'я України підтримало проект закону «Про лікарське самоврядування»;
- лютий 2009 р. — законопроект підтримано Асоціацією лікарів Луганської області;
- березень 2009 р. — проект закону підтримано Українським інститутом стратегічних досліджень;
- березень 2009 р. — законопроект підтримано Радою Київської міської профспілки працівників охорони здоров'я;
- протягом 2009–2012 рр. — численні публікації в засобах масової інформації та пресконференції, на яких висловлена підтримка та наголошено на необхідності прийняття проекту закону «Про лікарське самоврядування», відбувається широка підтримка законопроекту серед громадських лікарських фахових організацій;
- жовтень 2014 р. — нову редакцію проекту закону «Про лікарське самоврядування» подано на розгляд Верховної Ради України (від 01.10.2014 р. № 5124);
- грудень 2016 р. — чергові редакції проектів закону «Про лікарське самоврядування» подано на розгляд Верховної Ради України (від 28.12.2016 р. № 5617 та від 13.01.2017 р. № 5617-1);
- квітень 2018 р. — нову редакцію проекту Закону «Про лікарське самоврядування» подано на розгляд Верховної Ради України (від 06.04.2018 р. № 8250);
- березень 2019 р. — Комітет з питань охорони здоров'я Верховної Ради України підтри-

мав проєкт закону «Про лікарське самоврядування» і рекомендував його прийняти.

Через відсутність політичної волі вищого керівництва держави та реальну опозицію очільників Міністерства охорони здоров'я України з кінця 2019 р. до сьогодні ми спостерігаємо численні спроби фальсифікації не тільки ідеї лікарського самоврядування, а й пропонованих «нових» законопроєктів у цій царині. А саме:

- листопад—грудень 2019 р. — редакції проєктів закону «Про самоврядування медичних професій» подано на розгляд Верховної Ради України (від 14.11.2019 р. № 2445, від 26.11.2019 р. № 2445-1, від 26.11.2019 р. № 2445-2, від 02.12.2019 р. № 2445-3);
- протягом січня—квітня 2020 р. відбулися численні засідання Робочої групи при профільному Комітеті Верховної Ради України, на яких народним депутатам було надано численні пропозиції від лікарської громадськості щодо майбутнього «єдиного і узгодженого» законопроєкту;
- липень 2020 р. — «доопрацьовану» профільним Комітетом редакцію проєкту закону «Про самоврядування медичних професій» подано на розгляд Верховної Ради України (від 03.07.2020 р. № 2445-д). Як у підсумку виявилось, жодна з наданих професійними управліннями в охороні здоров'я і лікарською громадськістю пропозицій не увійшла в «доопрацьований» законопроєкт;
- червень 2020 р. та січень 2021 р. — з'явилося два(!!!) висновки профільного Комітету Верховної Ради України щодо редакції проєкту закону «Про самоврядування медичних професій» від 03.07.2020 р. № 2445-д (датовані 26.06.2020 р. і 27.01.2021 р.), а антикорупційний Комітет Верховної Ради України 26.01.2021 р. визнав цей проєкт корупційним;
- січень 2021 р. — Верховна Рада України відхилила проєкт закону «Про самоврядування медичних професій» № 2445-д;
- червень 2021 р. — Указом Президента України «Про заходи щодо підвищення конкурентоспроможності закладів охорони здоров'я та забезпечення додаткових гарантій для медичних працівників» від 18.06.2021 р. № 261/2021 доручено Кабінету Міністрів України «розробити з урахуванням кращих міжнародних практик та затвердити у тримісячний строк концепцію розвитку медичного самоврядування як ефективної системи здійснення професійної діяльності, захисту прав та інтересів медичних працівників».

Ще одним важливим напрямком діяльності ВУЛТ задля утвердження лікарського самоврядування європейського і світового зразків є його міжнародна активність і визнання наших напрацювань світовою лікарською спільнотою:

- 11.04.2008 р. — отримання ВУЛТ членства у Європейському Форумі Лікарських Товариств/ВООЗ (The European Forum of Medical Associations — EFMA/World Health Organization — WHO) на його щорічному зібранні у Тель-Авіві;
- 18.10.2008 р. — отримання ВУЛТ повноправного членства у Світовому лікарському товаристві на 59-й Асамблеї в Сеулі;
- отримання ВУЛТ членства в Організації лікарських самоврядних товариств Центральної та Східної Європи (Confederation of the Central and East European Chambers — ZEVA) на 16-му Конгресі в Белграді у вересні 2009 р.;
- 23.09.2010 р. — отримання ВУЛТ членства в Південно-Східному Європейському лікарському форумі (Southeast European Medical Forum — SEEMF) на 1-му міжнародному лікарському конгресі у Варні;
- 25.11.2017 р. — отримання ВУЛТ членства в Постійному комітеті європейських лікарів у Брюсселі (Standing Committee of the European Doctors — CPME);
- 17.10.2020 р. — отримання ВУЛТ членства у Європейській спілці лікарів-спеціалістів (European Union of Medical Specialists — UEMS) у Брюсселі.

Наслідком активної міжнародної діяльності і світового визнання правильності шляху ВУЛТ в утвердженні лікарського самоврядування стало отримання 22.09.2018 р. офіційної підтримки розробленого фахівцями ВУЛТ проєкту закону України «Про лікарське самоврядування» організаціями лікарського самоврядування 17 країн Європи та CPME у їх зверненні до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я України на ZEVA 25th Symposium of the Central and East European Chambers of Physicians у Празі.

Для утвердження в Україні лікарського самоврядування на засадах, визнаних у країнах Європи і на яких побудовані лікарські самоврядні організації цих країн, важливим є базові документи провідних світових лікарських об'єднань, де ці засади зазначені. Нижче наводиться перелік цих документів з назвами мовою оригіналу із зазначенням місця і року їх прийняття:

- WMA Statement on the Twelve Principles of Provision of Health Care in any National Health Care System (New York, 1963);
- WMA Declaration of Lisbon (1981);
- WMA Declaration on Physician Independence and Professional Freedom (Rancho Mirage, CA, USA, 1986);
- WMA Statement on Physicians and Public Health (Bali, 1995);
- WMA Resolution on Medical Workforce (Ottawa, 1998);

- WMA Declaration of Seoul on Professional Autonomy and Clinical Independence (Seoul, 2008);
- WMA Declaration of Madrid on Professionally-led Regulation (New Delhi, 2009);
- WMA Resolution on the Independence of National Medical Associations (Montevideo, 2011);
- WMA Council Resolution on the Autonomy of Professional Orders in West Africa (Prague, 2012);
- WMA Council Resolution on Threats to Professional Autonomy and Self-Regulation in Turkey (Prague, 2012);
- EFMA/WHO Declaration on Physicians' Autonomy (Warsaw Declaration) (Warszawa, 2000);
- SEEMF Statement on the Integrity of the National Public Health Systems (Belgrade, 2012).

Варто окремо ще раз зазначити, що ВУЛТ (Ukrainian Medical Association) є повноправним членом цих провідних світових лікарських організацій та має в них незаперечний авторитет, повагу та підтримку.

Прочитуємо лише найважливіше з декількох із цих документів:

«Дванадцять принципів організації охорони здоров'я для будь-якої національної СОЗ» (Нью-Йорк, 1967, Венеція, 1983):

- 1-й — «Умови лікарської діяльності в будь-якій СОЗ повинні визначатися за участі представників організації лікарів»;
- 7-й — «Повинна бути гарантована моральна, економічна і професійна незалежність лікаря»;
- 8-й — «... адекватна винагорода лікарю повинна забезпечуватися владою»;
- 9-й — «Розмір винагороди не повинен залежати виключно від фінансового стану влади, яка його забезпечує, а також не може визначатися одностороннім рішенням уряду та повинен узгоджуватися з організацією лікарів».

«Декларація стосовно незалежності і професійної свободи лікаря» (Каліфорнія, 1986):

«Надаючи лікарям незалежність і професійну свободу в проведенні лікарської діяльності, суспільство забезпечує найкращу з можливих систем охорони здоров'я для своїх громадян, що у свою чергу робить вагомий внесок у створення сильної і безпечної держави».

«Декларація про професійну лікарську автономію і клінічну незалежність» (Сеул, 2008):

«Світове Лікарське Товариство знову підтверджує важливість професійної лікарської автономії і незалежності у прийнятті клінічних рішень, які повинні бути збереженими не лише як істотний компонент високоякісної медичної допомоги і тому вигідної для пацієнта, але і як істотний принцип лікарського професіоналізму».

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Лікарська професія має повне історичне право бути вільною професією.

2. Професійне лікарське самоврядування є кращою формою об'єднання лікарів для якнайкращого виконання місії, покладеної на професію лікаря.

3. Лікарське самоврядування є кращою формою відносин між лікарями та іншими учасниками системи — державними установами та пацієнтами.

4. Лікарське самоврядування, яке усуває монополію управління, стає умовою якомога кращого розвитку системи охорони здоров'я.

5. Наявність лікарського самоврядування дає лікарям правову підставу брати на себе додаткові обов'язки, пов'язані з моральними й етичними сферами їхньої діяльності.

6. Системи громадської охорони здоров'я, які в тому числі мають дієве лікарське самоврядування, виявилися набагато ефективнішими, ніж системи, де воно відсутнє.

7. Безпека і якість здоров'я громадян має пряму кореляцію з ефективним лікарським самоврядуванням.

8. Діяльність лікарського самоврядування забезпечує для лікарів найефективніший професійний розвиток, правовий і соціальний захист, моральну і професійну підтримку.

9. Інтеграція національних лікарських товариств у спільні міждержавні та міжнародні організації забезпечує ефективніший захист лікарів і створює можливості ефективної спільної політики з утвердження лікарського самоврядування в кожній окремій країні.

10. Втручання державних органів у лікарське самоврядування є неприпустимим як з юридичної точки зору, так і у зв'язку з наслідками вкрай негативного впливу таких втручань на функціонування системи охорони здоров'я, безпеку і здоров'я всіх громадян.

11. Ставлення до законопроектів «Про лікарське самоврядування», розробником якого є лікарська професійна спільнота, об'єднана навколо ВУЛТ, Національної лікарської ради України, Української медичної експертної спільноти є яскравим прикладом дійсного ставлення і бажання до змін у наявній СОЗ, а не декларування прагнення до змін на словах, а насправді спротив їм.

12. На прикладі підтримки лікарського самоврядування ми можемо бачити справжнє обличчя «реформаторів», багато хто з яких намагається в деклараціях реформувати ОЗ протягом останніх 30 років, а насправді чинить численні перепони реальним змінам або переслідує свій особистий приватний інтерес у медицині, обіймаючи високі державні посади.

**THE NEED FOR MEDICAL SELF-GOVERNMENT
IN UKRAINE****O.S. Musij***Ukrainian Medical Association*

Summary. *The inefficient modern Ukrainian health care system needs to be updated. The new management component of this system should include institutions of professional self-government, including medical. The way to establish medical self-government in the Ukrainian realities is only through the adoption of relevant legislation. It should define a complete list of competencies of a professional self-governing organization with the obligatory approval by the organization of ethical norms of existence in the profession. A wide example of the names of such organizations in many countries around the world shows the national contexts of such names. Taking into account the historical longevity of the medical public movement in Ukraine, Ukrainian doctors is offered the name of such an organization — the Ukrainian Medical Association. More than 15 years of experience and the path of the Ukrainian Medical Association in building medical self-government in Ukraine, its more than 110 years of history, membership in all leading international medical institutions, recognition and support of leading medical organizations in other countries, fundamental and deep knowledge of*

medical self-government by specialists of the Ukrainian Medical Association on the basis of world best practices convincingly prove that the chosen way of establishing medical self-government in Ukraine through the bill developed by the UMA is civilized and correct. The association around the achievements of the Ukrainian Medical Association will bring the Ukrainian medical community to a qualitatively new level of professional activity, provide it with comprehensive development and recognition, social and economic protection.

Key words: *health care system, medical self-government, Code of Ethics, Ukrainian Medical Association, World Medical Association, European experience, state of the medical profession, competencies of professional self-government organization, bill «On medical self-government», international medical organizations, documents of the world's leading medical associations.*

Адреса для листування:

Мусій Олег Степанович

01033, Київ, вул. Льва Толстого, 7

Всеукраїнське Лікарське Товариство

Тел: +38 (098) 600-12-19, +38 (073) 600-12-19,

+38 (095) 600-12-19

E-mail: musii.oleg@gmail.com

Отримано 18.12.2021